

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

<p>Szerkesztőség: Főttér 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők. Megjelen minden vasárnap reggel. Kéziratok nem adnak vissza.</p>	<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 frt — Félévre 2 frt — Negyedévre 1 frt Hirdetéseket a kiadónál mérsékelt árjegyzék szerint számít. Egyes szám ára 8 kr.</p>	<p>Kiadóhivatal: Schvarcz Sándor könyvkereskedése, hová az előfizetési- és hirdetési díjak küldendők. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilttér petit sora 30 kr.</p>
---	--	---

Egészségtelen viszonyok.

(S. H.)

Panaszkodunk, elégedetlenkedünk; alig van ember, vagy talán nincs is, a ki a sorsával teljesen meg volna elégedve. Ez már az emberrel vele született tulajdonság; mindig elérhetetlen után vágyódik a lelke s a mihelyt beteljesül óhajtása, új vágyai támadnak.

Ha csak ez az emberi természetben rejlő elégedetlenség volna korunk panaszának, sópánkodásának alapja, szóba se hoznánk. De ha jobban szemügyre vesszük a jelenkor életviszonyait s mélyebben tekintünk a fölcszinnél, látjuk, hogy a fölmerülő társadalom hatalmas törzsének gyökerét férgek emésztik; nem egészségesek a mai viszonyok.

A haladás előre törő szelleme magával ragadja az egész világot; bámulatos dolgok történnek mindenfelé. Az emberi ész találékonysága, a tudomány nap-nap után újabb vívmányokkal áll elő. Az emberiség kényelmére s fényűzésére kielégítésére szédületes verseny fejlődik s e versenynyel folyton folyvást szaporodnak az igények, követelmények s az emberiség egy része töri zuzza

magát, hogy újat teremtsen, szebbet, jobbat a meglévőknél s a másik része pedig küzd és fárad, hogy az újabb alkotásokat élvezhesse, hogy fölesigazított vágyait általuk kielégíthesse.

Ez ama elkeseredett életharcz a melyet a mai kor emberei vívnak.

A forgalom óriási emelkedése mutatja legjobban a haladást, az ipar, kereskedelem s egyáltalán a kultura rohamos fejlődését. Az emberi élet szükségleteinek s fényűzési tárgyainak kínálata s kereslete megteremtette azt a hatalmas nagy forgalmat, a melyre a jámbor egyszerűség emberei e század első felében még csak gondolni se mertek volna.

Azóta nagyot változott a kor képe. A sirban nyugvó nagyapák, kik csendes és békés élet után megelégedéssel hajtották fejeiket örök nyugalomra, ha most fölhamadnának halottaikból, alig ismernének a régi városra, a régi város társadalmára.

Az ódon, igénytelen külsejű, formátlan házak utcáiban nagy házak, díszes paloták emelkedtek; gyárak, ipartelek létesültek.

A régi egyszerűség képe teljesen elmosódott, a karton kiveszett a divatból: a selyem és bársony hódította el a teret. Ma a társadalom sze-

gényebb osztálya is fölkapott az ugorkafára. A legszegényebbek is játszó az urat. De csak játszó! S a játék nagyon veszedelmes játék. Nem a haladásban rejlik a betegség csirája, nem a haladás szelleme rontja meg az emberek szívét és lelkét, hanem a józan gondolkodás, a tiszta erkölcsi érzés hiánya.

Ma csak egy célja van az embernek: vágyait, igényeit kielégíteni. Az eszközökben s a módban nem válogatós. Legyen az tisztességtelen, vagy a tisztább fogalmak szerint meg nem engedett, az mellékes; az egyedüli tekintet, a mely még figyelemre s elővigyázatra int: a büntető törvénykönyv. Sokan már ezzel se igen törődnek. Minden törvény alól van kivétel, tartja a közmondás, meg azután a ravaszság és gonoszság talál magának gyakran kibúvót.

Fény és csillogás, egymás felülmulása — de nem lelki tulajdonokban, hanem anyagiakban — ez a mai emberek törekvése. „Szegény ember, komisz ember; gazdag ember — arany ember!” Mondja Jókai egyik alakja. Ez igen találó mondás a mi embereinkre.

Az emberek legnagyobb része már túl ment a reális és szolid alap

A „CSONGRÁDI LAP” TÁRCZÁJA

Emlékeim.

Képzetelem fölőleli szárnyát s repül messze: a multak tengerébe. Végig simítom kezemmel gondterhes homlokomat: gondolkodom.

Elhervadt virágok tűnnek föl lelki szemeim előtt: eltűnt ifjuságom lehullott virágai. Fonyadt, feledésbe ment virágok mind.

Huszonöt év tavasza vonult el fölöttem s lelkem huszonöt évek telét érezi. A test ép, erős maradt: a lélek beteges, megtörött a bánat terhe alatt.

Kicsiny fehér ház áll a szőke Tiszapartján: gyermek éveim tanyája. Most is zöldül a kert s virágtenger nyílik benne. Valamikor, régen, nékem illatoztak.

Ma már másé lett az ősi lakhely: az enyéme csak a gondtalan gyermeki emlékek. Pedig, ahogy voltak gondtalanok azok. Szuró tövis szurdalta gyenge lábom már akkor is.

Tanulgattam csekély tehetséggel: az életnek tanultam. Mohó vágygyal sovárogtam lelkem a könyvet: a tudomány kutfejét. Rózsaszinben ragyogott előttem a világ, csak midőn ismerni kezdtem: láttam, milyen fekete.

Tanító lettem. E két szóban mennyi önvád, hány keserű panasz sajog: csak a szí-

vem érezi. Bohó, merész álmaim voltak. Mikor már elértem célomat, kezdtem tapasztalni, milyen balgatag volt a cél.

Ha maradok lent, ott a hol születtem, most boldog ember vagyok. Nem ismerve, nem tudva semmit, az egyszerű élet irigyelt édenét élvezném. Egész nap munkában izzadva, élnek a jelennek.

Sok jó gyermek arcz mosolyg felém: az egykori iskolatársak barátságos arca. Munkájuk, művelik a földet s boldogan hajtják nyugalomra fejüket, ha eljött az est. Nekem nem elég a napi munka: este a gond szegődik tarsul hozzám. Régi kenyeres pajtasom már, de még nem bírtam megbarátkozni vele. Sohasem is bírok.

Az az idő, mikor a szív sebesebben dobog, az agy zsirog: nálam is bekövetkezett. Oh, te boldog szerelem, te vagy az üdvösség: az élet.

Minden feledve általad: föl a magasba, menyországba ragadod az embert. S ha van, kik csalódnak benned, — azok száma légió, — szárnyazogtetten hullnak a mélységbe alá.

Életemben, mondhatom, én is boldog voltam. Nehéz küzdelmek árán enyém lett az, kit igazán szerettem. Feledtem ekkor a riég multat s a reméység égő szikrája fényesnek rajzolta a jövőt.

Telvé munka kedvvel, indultam az életútunk.

Ha sötét felhő tornyosult a látóhatáron s borongós lett lelkem világa: erőt adott a küzdelemre a drága feleség angyaljósága arca.

Csendes magányban, nem háborítva senkitől, éltük napjainkat. Terveket szőttünk a jövőre, hogy mit és miként fogunk tenni.

Napnyugtakor pedig, ha kihallott hozzánk az estharangzó: imára kulcsolva kezünket, adtuk halát az Egek urának.

Méla siri esőnd váltotta föl a pusztát. Mi, szeretettel szívünkben, boldog megnyugvással hajtottuk alomra fejünket. Napjaink közül egyik több örömet hozott, mint a másik.

Ha erőm elég lett volna hozzá: megáldítottam volna a napot. Oly szép, oly boldogság volt az élet.

Boldogságunkat egy kicsiny fiuval növelé a menyei gondviselés. Feleségem és én vetélkedve beczéztük a gyermeket. Elgügyögtünk vele — szabad időnkben — sokáig.

Oh, de mennyi időnk volt ilyenkor!

Ha szemünk fénye, kis fiunk aludta a boldogok álmát: esőnd, nyugalom lakozott az egész ház körül. Övtük még a szellőtől is, hogy baja ne essék. A kinek gyermeke van: tudja, mi a szülői aggodalom. A kit pedig családdal nem áldott meg az Isten; nem tudja, mi az igazi boldogság.

Haj, de nekünk a boldogságot csak megtekinteni volt időnk. Beteg, nagyon be-

határán. Nem ismernek korlátokat; nem tudják, mi lehet, mi nem: mi illik, mi szabad. Az adósságesinálás olyan általános, mintha fizetni nem is kellene. Ez a furcsa s abnormális fölfogás teszi tönkre e hitelviszonyokat. A mai kereskedőnek több a könyvében levő követelés, mint a tényleges vagyon. Ebből támadnak a csalások és hamis bukások.

Mig az emberek jobb erkölcsökre nem térnek, józanabban nem gondolkoznak s föl nem hagynak a végtelen pazarlást, fényűzési mániával; nagy okunk lesz a panaszra és kesergésre. A jelenkor iránya romlásra mutat. Ezzel szakítani kell, ha a biztos bukás örvényébe nem akarunk sülyedni.

Sajtópörök özöne.

Valóban, nagy szerencse Hegyi Antal t. collegánkra, hogy a szegedi kir. törvényszéket sajtóbíróssággal ruházta fel a magas kormány. Mert nem kell neki egy hónapban 3-4 szer Budapestre rándulni sajtóügyi tárgyalásokra; elvégzik azt a megye határán belől: Szegeden.

Nem tudjuk, hogy megülte-e már t. collegánk pappá szentelésének ezüst jubileumát, de annyit tudunk, hogy legfeljebb egy év múlva sajtópereinek 25-ik számát lakhatja el; ha nem is a parochián, hanem valószínűleg a szegedi m. kir. államfogház czellájában.

Ez időszerint, szelidlelkű collegánk ellen, nem kevésebb: mint 5 darab sajtóügyi eljárás van folyamatba téve. Így azután az 1895-ik évnek majd minden holdjában berándulhat Szegedre, hol a fenyítő bíróság „Mars-tér“-i palotájában a vádlottak padján, derekán esperesi piros övvel, hallgathatja a fejére olvasott vádakot, a mi urunk Jézus Krisztus szelid tanainak legszelidebb

szolgája, a keresztény katolikus hívők nagyobb lelki épülésére.

Hiszen a vádlottak padján ülni magában véve nem szégyen. Nem szégyen pedig akkor: ha az igazság védelmezése miatt hurezolnak valakit oda, ahova rendszerint a bűnösöket ültetik, hogy a földi igazságszolgáltatásnak eleget tegyenek. Sok lángeszű hazafi, tudós és emberbarát ült már a vádlottak padján. A nagy eszmék önzetlen harcosai felett számtalanszor pálczát törtek már igazságtalanul a törvény emberei. Sőt nem egyszer ítélték halálra az emberiség jóltevőit, az igazság harcosait. De ha elítéltettek is, ha kivégeztettek is, az utókor hálával, kegyelettel emlékezett reájuk, szenvedéseikért a martíromság dícsosozójával övezte homlokukat.

De a vádlottak padján ülni, mint közönséges bűnös, tisztességes emberek rágalmazása és becsmérése miatt, bizonyára nem csak hogy nem dicsőség, sőt gyalázat.

Méltó felháborodással fordulhat el minden tisztességes férfiú az olyan embertől, aki tudva, akarva gyanusít, gyaláz és piszkol olyan embereket, akik arra okot nem szolgáltatnak.

Már pedig az tény, hogy tisztelendő szerkesztő collegánk, Réti Ferenczet minden alapelkül gyanusította és rágalmazta meg lapjának m. vasárnap megjelent számában; midőn „Még egy saftos nyilatkozat“ czimű czikkében azzal gyanusítja, hogy Turcsányi Mihályt és Kaszaniczky Dénest erőszakkal kényszerítette azon nyilatkozatra, mely lapunkban megjelent. Biztosíthatjuk tisztelendő collegánkat, hogy Réti csak akkor vett tudomást a nyilatkozatról: midőn az lapunkban napvilágot látott.

De arról is biztosíthatjuk, hogy sem Turcsányit sem Kaszaniczkyt senki sem kényszerítette a nyilatkozat kiállítására; sőt ellenkezőleg, akik-

kel szándékukat közölték, le akarták beszélni szándékuk végrehajtásáról. Tehát, aki ezzel szemben az ellenkezőt állítja az egyszerű hitvány, hazudozó fráter.

Igy tehát, ha tisztelendő collegánk maga eszelte ki a hirt, hát vegye magára a megtiszteltetést; ha pedig felültették akkor meg jó lesz, ha leteszi a tollat, ha felhagy a lapszerkesztéssel; mert higgye el, hogy mielőtt arany miséjét megjubilálná, sajtóperének 50-ik számát fogja megünnepelni.

Hegyi Antal ur végett ma már oda jutottunk, hogy nem csak a megye, de az ország színe előtt is szégyelni kell magunkat. Vajjon nem szégyen-e az, midőn egy rom. kath. lelkipásztor 2 év alatt vagy 10 szer ült a vádlottak padján? Hiszen, ha van tisztelendő collegánknak felettes hatósága, hát utóvégre is ezt eltérnie teljes lehetetlenség. Hiszen a főtisztelendő urnak saját tetteitől kellenne megborzadnia! Mert hiszen az már mégis borzasztó dolog, mikor egy lelkiatya, anyira elrugaszkozik hivatásától!

Tessék erre példát mutatni, ugy a bel, mint a külföldön. Mutassanak még egy plébánost, aki olyan pogány viselkedést tanusít, mint Hegyi Antal t. collegánk!

Maga Réti Ferencz főszolgabíró ur 4 sajtópert indított a főtisztelendő ur ellen, arról pedig biztosíthatjuk a főtisztelendő urat, hogy Réti Ferencz semmi esetre sem fogja visszavonni a sajtópereket. Azzal ugyan ki nem békülhet. Azzal szemben utolfogja érne a büntető igazságszolgáltatás.

Daczára annak, hogy eddig, ha bár özönnel voltak is szent atyánk ellen a sajtópörök, mindig sikerült száraz bórral megmenekülnie, de gondolja meg, hogy utóvégre, még is a sajtópörök özönébe fog fulladni.

UJDONSÁGOK.

Iskola látogatás. Az elmúlt héten nagy napjai voltak községi polgári és elemi iskoláinknak. A vallás és közoktatásügyi m. kir. minister megbízásából *Kozma Gyula* fővárosi polgári iskolai igazgató s az országos közoktatásügyi tanács tagja látogatta meg iskoláinkat. Hétfőn délben érkezett városunkba s már délután, *Tergina Gyula* dr. vármegyei kir. tanfelügyelő kíséretében megkezdte látogatását a polgári fiú iskolában. Ugyanezen intézetben időzött kedden egész nap s az iskolai idő elmúltával megtekinté az egyik óvodát. Szerdán d. e. három tanyai iskolában jelent meg, s d. u. a központi elemi iskola néhány osztályában volt jelen. Csütörtökön a polgári, pénteken d. e. a tanyai és délután az izr. iskolában s a másik óvodában, szombaton a központi elemi és polgári iskolában hallgatta meg a növendékek feleleteit. Ugy tudjuk, hogy ma d. e. a polgári iskola tantestületével fog gyűlést tartani s a délutáni vonattal a fővárosba visszautazik.

teg lett drága magzatunk. Egy szép, piros-hajnal fehér halottat talált nálunk egy reggelen.

Egyedül maradtunk. Meghalt, kit oly aggodalommal féltettünk a haláltól. Domboru sírhalmára feleségemmel virágokat ültettünk. A kedves gyermek emlékéért híven őrzé lelkünkben a kegyelet.

Lassan, lassan belenyugodtunk a változhatatlanba. Ismét csak egymásért élve, boldogságban telt rajtunk a nap.

De a csapás még nem volt elég: újabb seb tudadt szerető szívemen. Beteg lett a feleségem is: súlyos, nehéz beteg. Az orvosi tudomány sem segíthetett rajta.

Meghalt!...

E szóban mennyi fájdalom! Szívemben kiáradt a szenvedés tengere s a bánat terhe alatt meg rogyott az erős test Isten! Mily véghetetlen erősnek teremtéd az embert, hogy ilyenkor nem bír megsemmisülni.

Elemetem a rideg sírba feleségemet. el mindenemet. Azóta mint árnyék bolygok a világon. Gépiesen végzem napi teendőim. de szívem nem bír fölmelegedni soha. Lelkem oly sivár, pusztá, mint télén a hó borított mező. Sehol egy világító pont, mely az élet drága voltát, az öröm olykori felcsillanó sugarát ragyogtatná: nem mutatkozik.

Ember! Ha boldog családi életet élsz: imádkozzál! Kérd szüntelen az Istent, hogy ne terve keserűvé életed barátát.

Egy éve már, hogy reményem megsemmisült, egy éve már: hogy élőhalott vagyok. Ez idő alatt szemlélgettem az élet rejtelmes titkait. Mennyi szenny, mennyi önérdék van azon!

mak mind. A pénz, a századvégi kor arany borja: egyesíti mind a háromat. Bálpapaként rajongja körül a tömeg s neki tömjénnel áldozik.

Férfi jellemet, asszony hűségét csak elvétve fűdözhetek föl most. Az önérdék rugója a nagy tetteknek is. Lépcső az, melyen hirt, nevet remél szerezni a halandó ember. Az eszközök nem igen keresettek a czélok elérésében.

Betekintek lelkem világába...

Csendes nyugalom jótékony érzete uralg benne. Néha-néha megsebzti ugyan a mások kapzsisága folytán elhirtelenkedett kéz: de letörölöm a salakot, mi szennyes kezétől ráta-padt s mosolygok az élet bohóságain.

Nehéz az élet... Szomorú az élet!

Sághy Mihály.

— **Választás a községnél.** Borhegyi János lemondása következtében megüresedett számtisztai állásra, a községi közgyűlés tegnap L. Tóth Józsefet választotta meg.

— **Jóváhagyott alapítványi oklevél.** A néhai való Sváb Jakab nagylelkű jótékony alapítványáról kiállított s az örökösök beleegyezésével vármegyénk törvényhatósága által már elfogadott oklevelet — a közoktatásügyi miniszter is jóváhagyta immár és az így jóváhagyott alapítványi oklevél a f. hó 15-én érkezett le a nevezett minisztériumtól a vármegyéhez. Az alapítványból — tudvalevőleg 5 közép vagy felső-iskolai csongrádi vagy csongrádmezei tanuló részére — tanulása idejére ösztöndíjban, mely arra képesíti, hogy gondtól menten szentelje magát a tudományos pályának. A miniszteri jóváhagyó rendelet a f. hó 21-iki megyei gyűlés póttárgysorozatára kerül további intézkedés végett s így az alapítvány kamatait már a f. évi októberi közgyűlés során módjában lesz a törvényhatóságnak 5 szegénysorsos jeles tanulónak, ösztöndíjképpen odaitélni.

— **Kálnoky bukása.** A király ő felsége gróf Kálnoky Gusztáv külügyminiszter kedden beadott lemondását elfogadta. Az erre vonatkozó legfelsőbb kézirat a hivatalos lapban már megjelent. Báró Bánffy Dezső miniszterelnök ennek következtében visszautazott Budapestre.

Kerekpározkók. Szappanyos Péter a hmvásárhelyi főgymnázium jeles tanára és Balla István állatorvos e hó 12-én, a múlt szombaton ebéd után 2 órakor felültek gyorsfutású vasparipákra és már d. u. 4 és fél órakor itt jártak Csongrádon. Meglátogatták Vannay Ferenc polg. isk. rajztanárt, a kihez Szappanyos urat régi jó barátság fűzi. Minden áron visszaakartak még aznap paripázni, hiába való volt a vendégszerető gazda marasztalása. Azonban mégis csak itt maradtak, itt marasztalta őket a hatalmas zápor, mely a sebes futású paripa utját meglehetősen elrontotta. Másnap reggel indultak vissza Vásárhelyre, a mint jöttek, Szentesen keresztül.

— **Folyó hó 12-én,** az elemi és polg. isk. tanító testület közös gyűlést tartott, melynek tárgya volt az elhunyt Gassich Lajos halálával megüresült iskolaszéki tagválasztás. A megüresült helyre Komjáthy Mór elemi iskolai tanító egyhangulag választott meg. — Ennek vezérelvvel pedig az elemi iskolai tanító testület tartott ülést, melynek tárgya volt Sági Mihály tantestületi jegyzőnek lemondása és ez által megüresült helynek a betöltése, melyre Beliczay Tamás választott meg szintén egyhangulag. — Kíváncsiak vagyunk mindkét részről az instellációra!!!

Villám csapás. A f. hó 11-én, múlt szombaton estefelé, az éjszakeleti égtáj valóságos lángban állott. Már akkor láttuk, hogy Teésen tűz van. A takaros égháboru idézte elő a tüzet. Sváb Sándor teési birtokán egy ökörüstállóba ütött a villám s a szakadó eső daczára is azt elhamvasztotta.

— **Az öröm okai.** Valóban nagy és gazdag változatot mutatnak s az élet forgatagában olyan esetek is fordulnak elő, hogy a szegény halandó nagy örömet érez a fölött, hogy az egyik lábát levágnák, mert hát azt hitte, hogy mind a kettőt operálják. Ilyen forma öröm ért most egy bűnös leányt, a ki a szegedi csillagbörtönben várta szomorú sorsát s a ki leírhatlan öröme fakadt, mikor hírül adták neki, hogy a királyi tábla életfogytig tartó fegyházra ítélte. Az őrt, a ki ezzel a hírrel kedveskedett neki, átölelte, majd térdje rogyott s a lehető legnagyobb boldogság között kezdett imádkozni, hálát adva a jó Istennek. Orosz Mari ez a leány, a ki néhány barátójával

Kisteleken a vőlegényét megfojtotta s akit ezért a tövényszék kötélhalálra ítélt.

— **Vásárok.** Szegváron a f. hó 18, 19 és 20-án. Kun Szent Mártonban pedig ugyane napokon lesz az idei tavaszi országos vásár megtartva.

— **Milleniumi történet.** Az Athenaeum r. társulat kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története” című tizkötetes nagy munkának (milleniumi kiadás) 24 és 25 füzetekből a második kötet első könyve („Küzdelem a nemzeti függetlenségért”) befejezést nyer, az első magyar királyok alatti trónviszályok, Salamon király és a többi királyi hercegek, az ország kiterjesztése, Salamon bukása és első Géza király uralodása. az ország akkori belső állapota történetének ismertetésével és megkezdődik a második könyv. melynek főcíme: „Szent László és Könyves Kálmán kora”, melynek első fejezete „László Királyságával” foglalkozik. Ebből a beosztásból is kivehető, hogy dr. Marczali Henrik lehetőleg kimerítően tárgyalja a magyar királyság első évtizedeinek történetét, egész csoportját mutatva be az eddig ismeretlen adatoknak. Az utóbbi két füzet is tele van annyi érdekes rajzzal és kép-ábrázolattal, hogy a füzeteknek majdnem minden lapjára esik egy-egy kép. Mindjárt a 24 ik füzethez egy pompás műmelléklet van csatolva, Székely Bertalan „László király Horvátország meghódítása végett átkel a Dráván” című nagyszabású falfestményének színes hasonmása. A pécsi székesegyház Imre herceg kápolnájának falán levő eredeti után. Ezt a képet tartják a hírneves festőművés legszebb alkotásának a pécsi templom magyar történelmi tárgyu képei között. Ugyancsak a 25-ik füzethez csatolt gyönyörű fénynyomatu műmelléklet a pécsi székesegyház belsejét tünteti fel, a hol tudvalevőleg Salamon király megkoronáztatott. Erre a korszakra vonatkozólag közölve vannak Thüroczai krónikájának és a bécsi képes krónikának ősrégi képei, valamint több szép tájkep ezen korszakban szereplő történelmi helyekről. Így Dörre Tivadar eredeti rajza után A tihanyi apátság, a régi remete lakásul szolgáló barlanggal, Kimmach Lászlótól „Szegszárd látképe” Denjen Zoltántól „Dömös” „Mogyoród”; Székely Aladártól „A meszesi kapu”, „A kerlési halom”, „A Sajó völgye” mindmegannyi történelmi helyek tájképei. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzetre) 3 frt. 60 kr. félévre 24 (füzetre) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

K Ö Z G A Z D A S Á G .

Mezőgazdasági bajaink.

Lévai Henrik főrendiházi tag, az Első magyar általános biztosító társaság igazgatója, a magyar közgazdaság ügyének egyik elismert előrelő munkása, hosszabb idő óta nem szólalt fel a nyilvánosság előtt. A kik Lévay kitartó, vasszorgalmu munkásságát s minden közügy iránt éber érdeklődését közelebbről nem ismerik, már-már azt hitték, hogy a kitünő férfi az alkotó munkába belefáradt s ifjabb erőknél engedte át mindazon eredményeinek működő intézmények továbbvezetését, amelyek alapköveit nagyrészt ő rakta le. Örömmel vettünk azonban tudomást arról, hogy Lévay még korántsem fáradt bele az alkotó munkába és kész mély belátását, munkaerejét, lakadatlan tevékenységét felajánlani minden nagyobb szabású oly vállalat létesítésére, amely valóban közszükségletet pótol. A többek közt a mezőgazdasági válság szanálásának nagyfotosságu kérdése hosszabb idő óta foglalkoztatja Lévayt s e csendes, de annál gyümölcsözőbb vizsgálódás eredménye ama tanulmány, amelyet Lévay Henrik „Néhány szó mezőgazdasági bajaink orvoslásáról” cím alatt a napokban közre bocsátott.

Lévay abból indul ki, hogy a szinte minden európai államban érezhető mezőgazdasági válság okai nálunk nem teljesen azonosak azon okokkal, amelyek a nyugot-európai országokban panaszolt agrár bajokat előidézték, minélfogva csak oly gyógy-szerrel leszünk képesek a mezőgazdasági

válságot elhárítani, amely a magyar mezőgazdasági elemek sajátos jellemének és az egész magyar közfelfogásnak megfelel. Ez okból szerző az agrár bajok megszüntetése végett eddig javaslatba hozott tervek egyikét sem helyesli, és azon nézetének ad kifejezést, hogy alkalmas intézmény létesítésére a magyar társadalom és közélet legjobb elemei érdeklődésének felköltése után kellene törekedni és nem kell attól tartani, hogy az intézmény pénzügyi tekintetben gyenge lesz, ha nem modern spekuláció révén létesül.

Ezek előre bocsátása után Lévai kiemelte azt, hogy a mai mezőgazdasági válság nem csupán a nagy és középbirtokosokat sújtja, de sújtja az Alföldön azon földműveseket is, a kik maguk földel nem rendelkeznek, de a mezőgazdaságból élnek, oly hitelintézet létesítését tartja a mezőgazdasággal foglalkozók minden rétegében pusztító baj elenyésztésére egyedül alkalmasnak, amely képes a földbirtokosok tökéletlen hitelviszonyaiból eredő sűrű földbirtokos-pusztulás megszüntetésével a kisbirtok-szerzés végtelen nehézségeiből eredő agrárszocializmust is orvosolni. E feladatának megoldását a kontemplált hitelintézet azon ismert körülményre alapítaná, mely szerint nálunk a föld hitelképessége az egész földbirtok értékének csak feléig terjed, minélfogva, ha például az 1000 holdas birtok tulajdonosa földhitelét teljesen kimerítette, azaz ha birtokát 500 hold értékének megfelelő jelzálog terheli, földje révén megszünt hitelképes lenni, és legfeljebb még személyi hitelt élvezhet, noha 500 hold meg nem terhelt földnek még mindig tulajdonosa. Az ily földbirtokos aztán gyakran ki van téve a tönkremenésnek. A létesítendő hitelintézetnek első sorban az ily birtokosokat kellene gondjai alá venni, akként intézve annak ügyeit, hogy részére a birtoknak még tehermentes felerészét minden körülmények közt megmentse. Ezt a feladatát az intézet csak a jelzálog-teher összegének megfelelő birtokrész megvásárlása útján oldhatná meg és itt lépne előtérbe az intézet második főfeladata. I. az, hogy azokat, kik földbirtok szerzésére vágyanak, és arra képesek, eme óhaj megvalósításához eljuttassa s ekként ama előgedet lenkező agrár szocialistákat szorgalmas birtokosokká avassa. A nagyobb birtokosoktól adóssági terhek megszüntetése végett megvett birtokterületekre ugyanis parcellákra osztva az intézet eladná; földet vásárló klientéla minden kétséget kizárólag bőven állana rendelkezésre, miután az agrárszocializmusnak ép az az egyik főoka hogy a földművelő osztály alsóbb rétegeiben meg van a vágy, sőt a vagyoni képesség is a földbirtok-vásárlásra, de eladóvá tett kisebb területek hiánya miatt e kívánság nem teljesülhet.

Ezekben szerző az általa kontemplált mezőgazdasági hitelintézet célját gyakorlati irányban megismertette, rámutat azon figyelemreméltó ellenvetésre, hogy az intézet a jelen körülmények közt ép ott nem fejthetne ki a jelzett irányban sikeres működést, hol arra legnagyobb szükség lenne. A mondottak szerint ugyanis az intézet célját azzal oldaná meg, ha a parcellákban való birtokeladásokkal a földművelő proletáriátus terjedésének gátat vet s a földbirtokos osztályt lehetőleg megnöveli. Az agrár-szocializmusra hajló földművelő proletáriátus azonban ép az Alföldön van leginkább elterjedve, ott, hol a földbirtok nagy része szilárd kezekben van s ezektől a hitelintézetnek vajmi kevés alkalma lenne birtoktesteket parcellázás végett magához váltani. Eredeti zseniális és a tanulmány legfontosabb pontját képezi az az eszme, melyet szerző avégből vet fel, hogy az intézet közhasznú tevékenysége az Alföldön is lehetővé tétessék. Rámutat nevezetesen ama nagy földbirtok-komplexumokra, melyek ma a nagy alföldi városok és községek tulajdonában és kezelésében vannak s amelyek ezen helyzetükben sem állami, sem községi fiskális szempontból kellenek ki nem használhatók, nemzetgazdasági szempontból pedig az ekkora tőkékhöz fűzhető legkezdetlegesebb igényeknek is alig felel-

nek meg. Érdekes illusztrálására szolgál ezen állításnak a következő példa:

Szeged város földbirtoka 72.514 kat. hold, melyből 32.910 k. t. hold 4347 bérlőnek van bérbeadva; 26.318 kat. hold legelő; 6155 kat. hold erdő! 6141 kat. hold rét stb. A város földbérlőjévédelme 1892. évben költségelirányzata szerint 408.539 frt 22 kr-ra rúgott. Ezen földbirtok rendes költségei, 162.014 frt 23 krt tettek ki. E szerint a város tiszta földbérlőjévédelme 1892-ben körülbelül 215.393 frtra rúgott.

Ellenben, ha Szeged város földbirtokait parcellázva eladja s ha földjének holdját átlag 200 forinttal lesz képes értékesíteni, a város akkor eddig soha nem tapasztalt s nem is remélt kedvező anyagi helyzetbe jut. A földbirtokkal járó rendkívüli kiadásoktól megszabadulva s a földek eladásából begyűlt tőkét pupillaris biztosítékokkal bíró értékpapirokba fektetve, sokkal biztosabb és jóval nagyobb évi jövedelemmel és jelentékenyen megcsökkent adminisztratív költséggel könnyebben felelhet meg kötelezettségeinek.

Ami áll Szeged városra, az a többi alföldi városokra nézve is hasznos; ha ezen városok, az előnyök felismerésével, földbirtokait parcellázva eladásra határoznák magukat s ennek közvetítésével oly illetékesebb tényezőt, az e czélból létesítendő

mezőgazdasági hitelintézetet biznák meg, az az Alföldön képes lenne közérdekű misszióját teljesíteni.

Ezekben ismertettjük meg Lévy Henrik általános figyelmet érdemlő tervezetét. Záradékkal felemlítjük meg, hogy Lévy nemcsak eszmét ajánl de késznek is nyilatkozik tettekkel is közreműködni tervének megvalósítása érdekében.

A Lévy által propagált eszme megvalósítása érdekében ugyanis a nagybirtokos osztály és a pénzügyi világ több előkelő tagja — köztük Lévy Henrik, gróf Nidasdy Ferencz, gróf Andrássy Gyula, gróf Zichy Nándor, Burchard Belavary Konrad, báró Nikolics Fedor, stb. — több értekezletet tartott, amelynek konkrét eredménye, hogy az új hitelintézet alapítása nemcsak elben határozottat el, hanem annak létrejötté anyagi tekintetben is biztosított. Az új bank alaptőkéje 10 millió frtea s czége „Magyar mezőgazdasági hitelintézet mint részvénytársaság“-ra van tervezve.

Kormos Alfréd

a „Magyar Pénzügy“ szerkesztője

VASÚTI MENETREND.

Budapest—Félegyháza—csongrádi vonal

Budapest—Csongrád.

Budapestről indul	8 óra 30 percz	reggel.
" " "	2 " 55 "	d. után.
" " "	4 " 26 "	" d. "
Félegyházára érkezik	12 óra 11 percz	d. ut.
" " "	4 " 47 "	" d. "
" " "	7 " 57 "	" d. "
Félegyházáról indul	12 óra 25 percz	d. után.
" " "	5 " 10 "	" d. "
Csongrádra érkezik	1 óra 25 percz	d. után.
" " "	6 " 10 "	" d. "

Csongrád—Budapest.

Csongrádról indul	9 óra 20 percz	d. előtt.
" " "	2 " 10 "	" d. után.
Félegyházára érkezik	10 óra 21 percz	d. előtt.
" " "	3 " 46 "	" d. után.
Félegyházáról indul	11 óra 06 percz	d. előtt.
" " "	4 " 13 "	" d. után.
Budapestre érkezik	1 óra 25 percz	d. után.
" " "	8 óra 25 "	este.

Felelős szerkesztő: ÉDER JÁNOS.

Kiadólaptulajdonos: SCHWARCZ SÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

PÓNIX-HAJKENŐCS

a Stuttgarteri egészségügyi és beteg-ápolási kiállításon 1890-ben díjat nyert. Orvosi vélemény és ezer hála irat szerint az egyetlen realis és ártatlan szer, hogy uraknak és nőknek teljes ide hajzatot növeszen, igen fiatal uraknál erős bajuszt növeszt. Sikerért és ártatlanságért jótállás. Egy félgely 80 kr., postai küldemény vagy utánvét 90 kr.

K. HOPPE, VIEN, XIV. Schweglergasse 12.

FÉLIX-FÜRDŐ

Nagyvárad mellett.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól félköcsin három-negyed óra távban. Május-augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. Az új vasúti állomás közvetlenül a fürdőtelep mellett van.

Az Európai híré 49°C meleg természetes hévíz javalva van, az ízületek és izmok eszuzos bántalmainál, idült s különösen savos ízületi loboknál, csonttörések és ficamok után visszamaradt fájdalomknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, melyek rheomatious alapon keletkeztek (ischiasnál), különböző börbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izadmányoknál, belsőleg: heveny és idült gynomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvosok: dr. Grósz Albert és dr. Schiff Erró.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 80 kr. 3 frt. között változik.

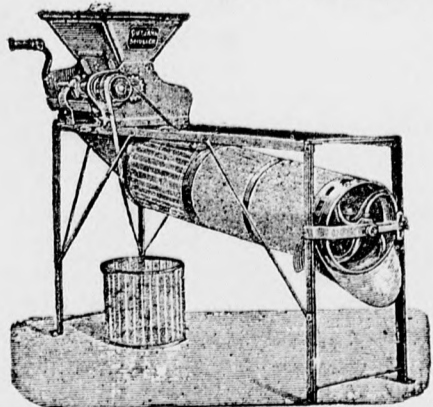
Gyógyterem (Cursalon) hirlapokkal, zongora és tekeasztallal. Terraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek a fürdőtelepen és mellette elterülő öserdőben. Az erdőben jó tekepálya.

Hat tükörfürdő, család- és kádürfődökön kívül mörfürdők is vannak rendszeresítve. Állandó kitűnő zenekar. Prospektus kivanatra küld a fürdőkezelőség.

STAHEL és LENNER Budapest,

Trieur- és lemez-lyukasztó-gyár.

Gyár: Katona József-utca 8. sz., Margithid és nyugoti pályaudvar közt.

Ajánljuk az általunk gyártott legjobb minőségű:

Trieurök: a konkoly és búkkönynek a buza, árpa vagy rozs közüli kiválasztására.

Trieurök: a zabnak vagy árpának a buza közüli és gömbölyü magvak kiválasztására.

Lencsetisztító és osztályozó-Trieurök: az árpa kiválasztására és a lencse osztályozására.

Osztályozó-Trieurök.

Szabadalmazott Trieurök és osztályozógépek minden gabonafaj tisztítására és tetszés szerinti osztályozására. — Elvállalunk Gutjahr és Müller, illetve Mayer rendszerű trieurök csekély költséggel a trieur beküldése mellett ezen szabadalmazott trieurökké átalakítását.

Malom-Trieur hengerek vagy burkolatai, lyuasztott vagy hasított lemezek tetszés szerinti anyagban ipari vagy gazdasági czélokra.

Arjegyzékek vagy minta könyvek ingyen és bérmentve küldetnek.